

Littattafan da Aka Dauko Bayanai Daga Cikinsu a Littafin Taro don Rayuwa ta Kirista da Hidimarmu

1-7 GA YUNI

DARUSSA DAGA KALMAR ALLAH | FARAWA
44-45

“Yusuf Ya Gafarta ma ‘Yan’uwansa”

(Farawa 44:1, 2) Yusuf ya umarci shugaban gidansa ya ce, “Ka ciccika buhunan mutanen nan da iyakar abincin da za su iya daukawa. Ka kuma sa kudin kowa a bakin buhunsa.² Ka sa kwaf nawa na azurfa a bakin buhun autansu tare da kudinsa na hatsin.” Sai ya yi yadda Yusuf ya umarce shi.

w15-E 5/1 14-15

“Ni Allah Ne?”

Sai Yusuf ya yi wata dabara, ya gaya wa sojojinsa su bi bayan ‘yan’uwansa, su kama su da laifin sace kofinsa. Da aka sami kofin a jakar Benyamin, sai aka dawo da dukansu wurin Yusuf. Yanzu Yusuf zai san ko ‘yan’uwansa sun tuba ko ba su tuba ba. Yahuda ne ya yi magana a madadinsu. Ya roki Yusuf ya gafarta wa Benyamin kuma ya ce Yusuf zai iya mai da su 11 bayi a Masar. Amma Yusuf ya nace cewa Benyamin ne kadai zai zau-na a Masar a matsayin bawa, sauran kuma su koma gida.—Farawa 44:2-17.

Sai Yahuda ya yi magana mai ban tausayi. Ya ce: “Shi ne kadai ya rage cikin ‘ya’yan mamarsa, kuma babansa yana kaunarsa kwarai.” Ba mamaiki wadannan kalaman sun taba zuciyar Yusuf, da yake shi ne dan farin Rahila, matar da Yakub ya fi kauna kuma ta rasu sa’ad da take haifar Benyamin. Kamar mahaifinsa, Yusuf yana kewar mahaifiyarsa Rahila. Da alama hakan ne ya sa Yusuf yake kaunar Benyamin sosai.—Farawa 35: 18-20; 44:20.

Yahuda ya ci gaba da rokon Yusuf kada ya mai da Benyamin bawa. Ya ma ce a mai da shi bawa maimakon Benyamin. Ya ci gaba da roko cewa: “Ta yaya zan haura wurin babana in ba tare da

yaron ba? Ba na so in ga mugun abin da zai sami babana.” (Farawa 44:18-34) Abin da Yahuda ya fada ya nuna cewa ya tuba da gaske. Ba tuba kawai Yahuda ya yi ba, ya nuna cewa shi mai tau-sayi ne kuma ba ya son kai.

Yusuf ya kasa daurewa. Sai ya ce wa bayinsa su fita kuma ya soma kuka. Ya yi kuka sosai da har an ji muryarsa a fādar Fir’aura. Bayan haka, sai Yusuf ya ce musu: “Ni ne dān’uwanku Yusuf.” ‘Yan’uwansa sun yi mamaki sosai. Yusuf ya rungume su kuma ya gafarta musu dukan abin da suka yi masa. (Farawa 45:1-15) Ya yi koyi da halin Jehobah, wanda yake gafartawa a yalwace. (Zabura 86:5) Mu ma muna yin hakan?

(Farawa 44:33, 34) Saboda haka ina roko, ranka ya dadé, bari in zama bawanka a mada-din yaron, sai yaron ya koma tare da sauran ‘yan’uwansa.³⁴ Gama ta yaya zan haura wurin babana in ba tare da yaron ba? Ba na so in ga mugun abin da zai sami babana.”

(Farawa 45:4, 5) Sai Yusuf ya ce wa ‘yan’uwansa, “Ku matso kusa da ni.” Suka matso kusa, sai ya ce, “Ni ne dan’uwanku Yusuf, wan-da kuka sayar zuwa Masar.⁵ Yanzu fa kada ku damu ko ku yi fushi da juna domin kun sayar da ni. Gama Allah ne ya aiko ni in riga ku zuwa nan domin in ceci rayuka.

Neman Abubuwa Masu Tamani

(Farawa 44:13) Sa’an nan suka yayyage rigu-nansu. Sai kowa ya yi lodin kaya a jakinsa, suka koma cikin birni.

it-2-E 813

Yage Riguna

Yahudawa da ma wasu kabilu sukan yage rigu-nansu don su nuna bakin ciki musamman ma sa’ad da aka musu rasuwa. A yawancin lokuta, sukan yage rigar ne daga wuya zuwa kirjinsu. Ba

wai sukan yyyage rigar gabaki daya yadda ba za a iya sakawa ba.

Mutum na farko da Littafi Mai Tsarki ya ambata ya yi hakan shi ne Ruben, dan farin Yakub. Ya yi hakan ne sa'ad da ya dawo bai ga Yusuf a cikin rijiya mara ruwa ba, sai ya yage rigarsa ya ce: "Yaron ba ya nan. Ni kuma, me zan yi?" Tun da Ruben ne dan fari, shi yake da hakin kula da kaninsa. Mahaifinsa ma, sa'ad da aka gaya masa cewa dansa ya rasu, ya yage rigarsa kuma ya saka tsummoki don ya nuna bakin cikinsa. (Farawa 37:29, 30, 34) A Masar, 'yan'wan Yusuf sun yi bakin ciki kuma suka yyyage rigunansu don an zargi Benyamin da sace kofin Yusuf.—Fa 44:13.

(Farawa 45:5-8) Yanzu fa kada ku damu ko ku yi fushi da junna domin kun sayar da ni. Gama Allah ne ya aiko ni in riga ku zuwa nan domin in ceci rayuka.⁶ An yi shekara biyu ke nan da ake yunwa a kasar, amma ya rage shekara biyar da ba za a yi noma ko girbi ba.⁷ Allah ne ya aiko ni in riga ku domin a tabbatara kuna da ragowar zuriya a duniya, kuma ta wannan hanya Allah ya sa rayuka masu yawa su tsira.⁸ Saboda haka, ba ku ne kuka aiko ni nan ba, amma Allah ne. Shi ne kuwa ya sa in zama kamar baba mai ba Fir'auna shawara da kuma shugaba ga dukan gidansa, in kuwa zama gwamna a kan dukan kasar Masar.

w04 9/1 7 sakin layi na 15

An Ki Su Ba Dalili

¹⁵ Me zai taimake mu kada mu yi fushin wadanda suke kinmu ba dalili? Ka tuna cewa Shaidan da kuma aljanu ne manyan makiyamnu. (Afisawa 6:12) Ko da yake wadansu suna tsananta mana da gangan, da yawa cikin wadanda suke hamaya da mutanen Allah suna yin haka ne domin rashin sani ko kuma wasu sun iza su su yi hakan. (Daniyel 6:4-16; 1 Timoti 1:12, 13) Jehobah yana so "dukkan [ire-iren] mutane su sami ceto, su kuma kai ga sanin gaskiya." (1 Timoti 2:4) Haki-ka, wasu da suke hamayya da mu dā sun zama

'yan'wanmu Kiristoci yanzu domin sun lura da nagarin halinmu. (1 Bitrus 2:12) Ban da haka, za mu iya samun wani misali kuma daga dan Yaku-bu, Yusufu. Ko da yake Yusuf ya sha wahala kwarai domin 'yan'uwansa, bai yi musu nukura ba. Me ya sa? Domin ya fahimci nufin Jehobah a batun, yana sa abubuwa su auku don su cika nufinsa. (Farawa 45:4-8) Jehobah ma zai iya yin amfani da wata wahala da muke sha don ya dau-kaka sunansa.—1 Bitrus 4:16.

8-14 GA YUNI

DARUSSA DAGA KALMAR ALLAH | FARAWA 46-47

"An Sami Abinci a Lokacin Yunwa"

(Farawa 47:13) A yanzu cikin kasar duka, ba abinci, gama yunwar ta yi tsanani kwarai, har mutanen kasar Masar da ta Kan'ana suka rame da wahala.

w87-E 5/1 15 sakin layi na 2

Ya Ceci Rayuka A Lokacin Yunwa

² Bayan an yi shekaru bakwai na samun abinci a yalwace, an soma yunwa kamar yadda Jehobah ya fada. Kuma ba a Masar kawai aka yi wannan yunwar ba amma "ta bazu ko'ina" a duniya. Da mutanen Masar suka soma rokon Fir'auna ya tai-maka musu, ya gaya musu cewa: 'Ku tafi wurin Yusuf ku yi dukan abin da ya ce muku ku yi.' Yusuf ya sayar musu da abinci har kudinsu ya kāre. Sai ya soma karban dabbobinsu a madadin kudi. A karshe, sai mutanen suka gaya wa Yusuf cewa: "Ka saye mu, mu da gonakinmu a madadin abinci. Sa'an nan mu da gonakinmu za mu zama bayin Fir'auna." Ta haka ne Yusuf ya sayi dukan gonakin Masarawan ma Fir'auna.—Farawa 41:53-57; 47:13-20.

(Farawa 47:16) Yusuf ya amsa, ya ce, "To, ku ba ni dabbobinku, ni kuwa zan ba ku abinci a madadin dabbobinku in kudinku ya kāre."

(Farawa 47:19, 20) Kada ka bar mu mu mutu, gonakinmu kuma su koma ba amfani kana

kallo. Bari ka saye mu, mu da gonakinmu a maddadin abinci. Sa'an nan mu da gonakinmu za mu zama bayin Fir'auna. Sai ka ba mu abinci da iri na shuka domin mu rayu, kada mu mutu, kuma kada gonakin kasarmu su zama banza."

²⁰ Ta haka Yusuf ya sayo wa Fir'auna gonakin kasar Masar duka. Masarawa duka sun sayar da gonakinsu, gama yunwa ta yi musu tsanani. Sai kasar ta zama mallakar Fir'auna.

(Farawa 47:23-25) Sa'an nan Yusuf ya ce wa mutanen, "Ga shi, yau na saye ku da gonakin-ku wa Fir'auna. Ga iri na hatsi domin ku shuka a gona. ²⁴ Amma idan lokacin girbi ya yi, za ku dibi daya cikin biyar na amfanin gonarku ku ba Fir'auna. Sai huđu cikin biyar ya zama naku, domin iri na shuka da kuma abinci dominku, da gidajenku, da yaranku kanana." ²⁵ Suka ce masa, "Ai, ka ceci rayukanmu! Ya shugabamu, bari ya zama yadda ka fada. In mun sami farin jini a gare ka, za mu zama bayin Fir'auna."

kr 234-235 sakin layi na 11-12

Mulkin Yana Cika Nufin Allah a Duniya

¹¹ **Yalwa.** Mutane a wannan duniya ba su da dangantaka mai kyau da Allah. Littafi Mai Tsarki ya yi wannan gargadin: "Ga shi, in ji Ubangiji Yahweh, kwanaki suna zuwa inda zan aike yunwa a cikin kasan, ba yunwar gurasa ko kishin ruwa ba, amma na jin maganar Ubangiji." (Amos 8:11) Shin talakawan Mulkin Allah suna fama da irin wannan yunwa kamar sauran mutane? Jehobah ya annabta bambancin da zai kasance tsakanin bayinsa da kuma makiyansa: "Bayina za su ci, amma ku za ku ji yunwa: ga shi, bayina za su sha, amma ku za ku ji kishi; ga shi, bayina za su yi farinciki, amma ku za ku ji kunya." (Isha. 65:13) Shin ka shaida cikar wannan annabcin kuwa?

¹² Muna samun koyarwar da ke karfafa dangan-takarmu da Jehobah, kuma ana mana tanadinsu babu fashi, kamar yadda ruwan kogi ba ya bushewa. Ana mana tanadin littattafan da ke bayyana Littafi Mai Tsarki da sauti da bidiyo da koyarwa a taron ikilisiya da manyan taro

da kuma a dandalin Yanar gizonmu babu fashi. Dukan wadannan abubuwan suna karfafa dangantakarmu da Jehobah a wannan duniyar da babu ruwan mutane da Allah. (Ezek. 47:1-12; Joel 3:18) Shin ba ka farin cikin ganin cikar wadannan alkawuran a rayuwarka? Kana amfani da wadannan abubuwan da Jehobah yake tanadarwa a kai a kai kuwa?

Neman Abubuwa Masu Tamani

(Farawa 46:4) Ni zan gangara tare da ku zuwa Masar, in kuma hauro da ku zuwa Kan'ana kuma. A lokacin mutuwarka kuma hannun Yusuf ne zai rufe idanunka."

it-1-E 220 sakin layi na 1

Abubuwan da Mutanen Dā Suke Yi

Rufe idanun wanda ya mutu. Jehobah ya gaya wa Yakub cewa "hannun Yusuf ne zai rufe idanunka." (Fa 46:4) A dā, dan fari ne yake da hakkin rufe idanun mahaifinsa bayan ya rasu, amma yanzu Jehobah ya ce Yusuf ne zai yi hakan ko da yake ba shi ne dan fari ba. Don haka a ayar nan, Jehobah yana gaya wa Yakub ya ba wa Yusuf matsayin dan fari.—1Tar 5:2.

(Farawa 46:26, 27) Dukan wadanda suka shiga Masar tare da Yakub, wato wadanda suke zuriyarsa, ban da matan 'ya'yansa, mutum sittin da shida ne. ²⁷ 'Ya'yan Yusuf wadanda aka haifa masa a Masar su biyu ne. Dukan mutanen gidan Yakub wadanda suka zo Masar mutum saba'in ne.

nwtsty na nazarin A. M 7:14

Dukansu kuwa mutum saba'in da biyar ne: Sa'ad da Istifanus ya ce mutane 75 ne daga iyalin Yakub suka je Masar, da alama ba daga wata aya a Nassosin Ibrananci ya dauko adadin ba. Wannan adadin ba ya cikin Nassosin Ibrananci na juyin **Masoretic.** Littafin Fa 46:26 ta ce: "Dukan wadanda suka shiga Masar tare da Yakub, wato wadanda suke zuriyarsa, ban da matan 'ya'yansa, mutum sittin da shida ne." Aya 27 kuma ta ce: "Dukan mutanen gidan Yakub wadanda

suka zo Masar mutum saba'in ne." A ayoyin nan, an kirga mutanen kashi biyu. Kashi na daya ya kunshi zuriyar Yakub ban da matan yaransa, kashi na biyu kuma ya kunshi dukan iyalinsa da suka bi shi zuwa Masar. Littafin Fit 1:5 da M.Sh 10:22 ma sun ambata cewa zuriyar Yakub, mutane "saba'in" ne suka je Masar. Mai yiwuwa adadin da Istifanus ya bayar ya kunshi wasu daga cikin zuriyar Yakub. Wasu sun ce adadin ya kunshi 'ya'ya da kuma jikokin yaran Yusuf, wato Manasse da Ifrayim wadanda aka ambata a Fa 46:20 na juyin *Septuagint*. Wasu kuma sun ce adadin ya kunshi matan yaran Yakub wadanda ba a kirga su ba sa'ad da ake ba da adadin 'ya'yan Yakub a Fa 46:26. Don haka mai yiwuwa adadin nan "saba'in da biyar" ya kunshi zuriyar Yakub gabaki daya. Watakila akwai inda wannan adadin ya bayyana a cikin Nassosin Ibrananci a Karni na farko. Shekaru da yawa, masana sun san cewa adadin nan "saba'in da biyar" ne aka ambata a Fa 46:27 da Fit 1:5 a juyin *Septuagint* na Helenanci. Kari ga haka, a Karni na 20 an samo littattafai guda biyu da ake kira *Dead Sea Scroll* da ke dauke da littafin Fit 1:5 a Ibrananci kuma an ambata adadin nan "75" a ciki. Watakila Istifanus ya dauko adadin da ya ambata daga wadannan tsofaffin littattafan ne. Ko da yake ba mu san wanne ne daidai ba, amma mun san cewa Istifanus ya bi wata hanya dabam wajen kirga adadin zuriyar Yakub.

15-21 GA YUNI

DARUSSA DAGA KALMAR ALLAH | FARAWA 48-50

"Za Mu Iya Koyan Abubuwa Daga Tsofaffi"

(Farawa 48:21, 22) Sai Isra'il ya ce wa Yusuf, "Ga shi, na yi kusan mutuwa, amma Allah zai kasance da kai, kuma zai sāke komar da kai kasar kakanninka. ²² Ni ne nake ba ka yankin Shekem, kashi daya fiye da 'yan'uwanka, wanda na kwace daga hannun Amoriyawa ta wurin takobina da bakana."

it-1-E 1246 sakin layi na 8

Yakub

Jim kadan kafin Yakub ya rasu, ya sa wa jikokinsa albarka, wato, 'ya'yan Yusuf. Kuma Allah ya taimaka masa ya annabta cewa Ifrayim zai yi nasara a kan yayansa Manasse. Kuma Yakub ya gaya wa Yusuf wanda zai ci gādo a matsayin dan fari cewa: "Ni ne nake ba ka yankin Shekem, kashi daya fiye da 'yan'uwanka, wanda na kwace daga hannun Amoriyawa ta wurin takobina da bakana." (Fa 48:1-22; 1Tar 5:1) Da yake Yakub ya sayi wannan filin da ke kusa da yankin Shekem daga 'ya'yan Hamor ba tare da fada ba (Fa 33: 19, 20), da alama alkawarin da ya yi ma Yusuf ya nuna irin bangaskiyar da Yakub yake da shi. Bangaskiya a kan me? Bangaskiya a kan cewa zuriyarsa za ta yi nasara a kan Kan'ana, kuma ya yi annabcin kamar hakan ya riga ya faru. Kashi biyu na filayen da aka saya da aka ba Yusuf su ne wurare biyu da aka ba wa zuriyar Ifrayim da Manasse.

(Farawa 49:1) Sai Yakub ya tara 'ya'yansa maza ya ce, "Ku tattaru wurina in fada muku abin da zai same ku a kwanaki masu zuwa.

it-2-E 206 sakin layi na 1

Kwanakin Karshe

Annabcin Yakub Kafin Ya Mutu. Sa'ad da Yakub ya gaya wa 'ya'yansa cewa "Ku tattaru wurina in fada muku abin da zai same ku a kwanaki masu zuwa," yana nufin lokacin da kalamansa za su soma cika. (Fa 49:1) Karnuka biyu kafin haka, Jebobah ya gaya wa kakan Yakub Ibram (Ibrahim) cewa zuriyarsa za su sha wahala na shekara 400. (Fa 15:13) Don haka, "kwanaki masu zuwa" da Yakub ya ambata ba za so soma ba sai bayan shekaru 400 na wahala sun wuce. Ban da hakan ma, za a sake ganin yadda annabcin nan ya shafi "Isra'il ta Allah."—Ga 6:16; Ro 9:6.

(Farawa 50:24, 25) Yusuf kuwa ya yi magana da 'yan'uwansa ya ce, "Ina bakin mutuwa, amma ba shakka Allah zai ziyarce ku, ya hauhar da ku daga wannan kasa zuwa kasar da ya

yi rantsuwa ga Ibrahim, da Ishaku, da Yakub cewa zai ba su.”²⁵ Sai Yusuf ya sa ’ya’yan Isra’ila suka yi rantsuwa cewa, “Lokacin da Allah zai ziyarce ku, sai ku haurar da kasusuwana daga nan.”

w07 6/1 28 sakin layi na 10 Tsofaffi Albarka Ne Ga Matasa

¹⁰ Tsofaffi suna iya zama tasiri mai kyau ga ’yan-uwa masu bi. Yusufu dan Yakubu ya aikata cikin bangaskiya sa’ad da ya tsufa kuma hakan ya shafi masu bauta na gaskiya da yawa da suka rayu bayansa. Yana dan shekara 110 sa’ad da ya “bada wasici kuma a kan zancen kasussuwansa” wato, cewa Isra’ilawa su dauki kasusuwansa sa’ad da suke barin Masar. (Ibraniyawa 11:22; Farawa 50:25) Wannan umurnin ya nuna cewa Isra’ila tana da bege a lokacin bautarsu bayan mutuwar Yusufu, kuma wannan ya ba da tabbac ci cewa za su sami ceto.

Neman Abubuwa Masu Tamani

(Farawa 49:19) “Kai Gad, masu hari za su kai maka hari, amma kai za ka kai hari ga tafin kafarsu.

w04 6/1 23 sakin layi na 4-5

Masu Albarka Ne Wadanda Suke Daukaka Allah

⁴ Kafin su shiga Kasar Alkawari, ’ya’yan kabilar Gad na Isra’ila sun roka a yarda su zauna a kasa mai kyaun kiwon dabbobi da ke gabacin Urdun. (Litaffin Lissafi 32:1-5) Zama a wurin zai bukaci jimrewa da kalubalai masu tsanani. Kabilai da ke zama ta yamma za su sami kāriyar Kwarin Urdun —wanda yake ba da kāriya na hari. (Joshua 3:13-17) *The Historical Geography of the Holy Land*, na George Adam Smith ya fadī game da kasashen da suke gabacin Urdun, ya ce: “Duka kasashen suna da fadī, kusan babu wani abin hani, a kan tudun Arabiya. Kullum makiyaya suna kiwo a wajen, wasu rukuninsu suna ruga wajen kowacce shekara domin kiwo.”

⁵ Ta yaya kabilar Gad za ta jure da irin wannan

matsi na kulum? Karnuka da farko, kakansu Yakubu a kan gadon mutuwarsa ya annabta cewa: “Gad fa, mahara za su matsa shi: amma shi za ya matsa duddugensu.” (Farawa 49:19) Da farko wadannan kalmomin kamar na masifa ne. Amma a kashin gaskiya, umurni ne ga ’yan Gad su yi ramako. Yakubu ya ba su tabbacin cewa idan sun yi haka nan, masu kawo harin za su koma da gudu, ’yan Gad kuwa su bi su.

(Farawa 49:27) “Kai Benyamin, kamar kyarkeci mai tsananin yunwa ne. Da safe tana ta ci da kwadayi, da yamma takan raba rabonta.”

it-1-E 289 sakin layi na 2

Benyamin

Kafin Yakub ya rasu, ya annabta yadda zuriyar dānsa da yake kauna wato, Benyamin za ta iya yakī. Ya ce: “Kai Benyamin, kamar kyarkeci mai tsananin yunwa ne. Da safe tana ta ci da kwadayi, da yamma takan raba rabonta.” (Fa 49:27) An san zuriyar Benyamin da iya yakī da majajawa kuma suna iya amfani da hannun hagu ko dama su “harbi gashin kai daya babu kuskure.” (Alk 20:16; 1Tar 12:2) Alkalin nan Ehud, bahago wanda ya kashe Sarki mai suna Eglon daga zuriyar Benyamin ne. (Alk 3:15-21) A lokacin da aka sami sarki na farko a Isra’ila, kamar “da safe” ne. Kuma sarkin da ya soma mulki ya fito ne daga zuriyar Benyamin ko da yake zuriyar ce “mafi kankanta a Isra’ila duka.” Sunan Sarkin Saul dan Kish kuma ya yi yakī da Filistiyawa sosai. (1Sam 9:15-17, 21) Hakazalika, a lokacin da al’umar Isra’ila ba su da sarki, kamar “yamma” ce. Kuma Sarauniya Esta da Firayim Minista Mordekai da suka fito daga zuriyar Benyamin ne suka ceci Isra’ilawan daga Daular Fasiya.—Es 2:5-7.

22-28 GA YUNI

DARUSSA DAGA KALMAR ALLAH | FITOWA 1-3

“Zan Zama Abin da Nake So In Zama”

(Fitowa 3:13) Amma Musa ya ce wa Allah,

“Sa’ad da na tafin wurin Isra’ilawa na ce musu, ‘Allah na kakanninmu ya aike ni zuwa gare ku,’ in kuma suka tambaye ni cewa, ‘Mene ne sunansa?’ Me zan ce musu?”

w13 3/15 25 sakin layi na 4

Ka Daraja Suna Mai Girma Na Jehobah

4 Karanta Fitowa 3:10-15. Allah ya ba Musa umurni sa’ad da yake dan shekara 80, cewa: “Ka fito da mutanena ‘ya’yan Isra’ila daga cikin Masar.” Sai Musa ya yi wa Jehobah tambaya mai muhimanci cewa: ‘Idan Isra’ilawa suka tambaye ni mene ne sunanka, me zan ce musu?’ Me ya sa Musa ya yi wannan tambayar, da yake mutanen Allah sun san sunansa da dadewa? Yana son ya san *ko wane irin Allah ne* Jehobah don ya tabbatar wa Isra’ilawa cewa Allah zai cece su da gaske. Tambayar da ya yi ta dace, domin Isra’ilawa bayi ne da dadewa, kuma watakilisa sun yi shakka cewa Jehobah zai *iya* ceton su. Wasu Isra’ilawa ma sun soma bauta wa allolin kasar Masar!—Ezek. 20:7, 8.

(Fitowa 3:14) Allah ya ce wa Musa, “NI INA YADDA NAKE. Wannan shi ne abin da za ka fada wa jama’ar Isra’ila, ‘NI NE ya aiko ni wu-rinku.’”

kr 43, akwati

MA’ANAR SUNAN ALLAH

AN SAMO sunan nan Jehobah ne daga kalmar Ibrananci da take nufin “yana zama.” Saboda haka, mutane da yawa sun fahimci cewa sunan Allah yana nufin “Yana Sa Ya Kasance.” Hakan ya dace sosai da matsayin Jehobah na Mahalicci. Shi ne ya halicci sama da kasa da duk wani abu mai rai da ke cikinsu, kuma yana ci gaba da cika nufinsa.

To, mene ne ma’anar amsar tambayar da Musa ya yi wa Jehobah a littafin Fitowa 3:13, 14? Musa ya tambaye Shi: ‘Sa’an da na zo wurin ‘ya’yan Isra’ila, na ce musu, Allah na ubanninku ya aike ni gareku, su kuma suka ce mini, Wāne sunansa? me zan ce musu?’ Jehobah ya amsa: “Ni ina yadda Ni ke.” Fassarar furucin nan na ainihi a Ib-

rananci ita ce “Zan Zama Abin da Nake So In Zama.”

Musa bai tambayi Jehobah sunansa ba. Musa da Isra’ilawa sun riga sun san sunan Allah sosai. Musa yana so ne Jehobah ya bayyana wani abu mai karfafawa game da halayensa, wato, abin da zai sa su dada fahimtar ma’anar sunansa. Saboda haka, amsar da Jehobah ya ba da cewa, “Zan Zama Abin da Nake So In Zama,” ta bayyana ainihin halinsa. A kowane yanayi, Jehobah yana zama duk wani abin da ya dace don ya cika nufinsa. Alal misali, Jehobah ya zama Mai Ceto da Mai Ba da Doka da Mai Tanadarwa ga Musa da kuma Isra’ilawa. Saboda haka, Jehobah *yakan zabi ya zama* duk wani abin da ya dace don ya cika alkawuran da ya yi wa mutanensa. Amma, ko da yake sunan nan Jehobah ya kunshi wannan batun, amma ba shi ke nan ba. Wani abin da sunan yake nufi shi ne Jehobah yana sa halittarsa ta zama duk wani abin da yake so don ya cika nufinsa.

Neman Abubuwa Masu Tamani

(Fitowa 2:10) Daga baya, sa’ad da yaron ya yi girma, sai ta kai shi wurin ‘yar Sarki Fir’au-na. Yaron kuwa ya zama dan ‘yar sarki. Ta kira sunansa Musa, ta ce, “Gama na ciro shi daga cikin ruwa.”

g04-E 4/8 6 sakin layi na 5

Musa Mutum Ne da Gaske ko Kuma Tatsuni-ya Ne?

Za mu iya tunanin cewa ba zai yiwu gimbiyar Masarawa ta dauki wannan yaron a matsayin dan rikö ba. Amma a addinin Masarawa, sun gaskata cewa yin alheri zai sa su shiga sama. Game da hakan, wata masaniyar tarihi mai suna Joyce Tyldesley ta ce: “Matan Masar suna da ‘yanci iri daya da mazajensu. Dokarsu ta nuna cewa mata da maza suna da ‘yanci daya a batun shari’a da kuma dukiya, kuma . . . mata za su iya daukan rikon yaro.” Wani tsohon littafi ya yi magana game da wata mata ‘yar Masar da ta mai da bainta ‘yan rikö. Littafin nan *The Anchor Bible*

Dictionary ya yi magana game da yadda gimbiyar ta yi hayar mamar Musa don ta zama mai renonsa, ya ce: “Tun da ’yar Fir’aura ta biya mahaifiyar Musa don ta shayar da shi, hakan ya nuna cewa al’adar mutanen Mesopotamiya ne su nemi wanda zai shayar da dan riñconsu.”

(Fitowa 3:1) Ana nan wata rana Musa yana kiwon garken Yetro baban matarsa, firist na Madiyan, ya bi da garkensa ta cikin daji har ya kai Horeb, wato babban tudun Allah.

w04 7/1 25 sakin layi na 4 Ta’alaici Daga Littafin Fitowa

3:1—Yetro wane irin firist ne? A lokatan ubanni kowane shugaban iyali ne firist na iyalinsa. Yetro shugaban iyali ne na kabilan Madayanawa. Tun da yake Madayanawa zuriyar Ibrahim ce ta wulin Ketura, kila suna bauta wa Jehobah.—Farawa 25:1, 2.

29 GA YUNI-5 GA YULI

DARUSSA DAGA KALMAR ALLAH | FITOWA 4-5

“Ni Kuwa Zan Bi da Bakinka”

(Fitowa 4:10) Amma Musa ya ce wa Yahweh, “Ya Yahweh, ni ba mai iya magana ba ne, ban taba iya magana ba, ko a yanzu ma, bayan da ka yi magana da ni bawanka. Ni mai nauyin baki ne, harshena ma haka.”

(Fitowa 4:13) Amma Musa ya ce, “Ina rokonka, ya Ubangiji, in ka yarda ka nemi wani ka aike shi.”

w10 10/15 13-14 Hujjoji Yaya Jehobah Yake Daukansu?

“Ban cancanta sosai ba.” Kana iya jin cewa ba ka cancanci zama mai hidimar bishara ba. Wasu bayin Jehobah masu aminci a zamanin da aka rubuta Littafi Mai Tsarki suna jin ba su cancanci yin aiki da Jehobah ya gaya musu ba. Ka yi la’akari da misalin Musa. Sa’ad da ya samu takaiman umurni daga Jehobah, Musa ya ce: “Ya

Ubangiji, ni ba mai-iya baki ba ne, ko dā, ko kuwa yanzu da ka yi magana da bawanka: gama mai-nauyin baki ne ni, harshena kuma da nawwa.” Ko da Jehobah ya tabbar masa, Musa ya amsa: “Ya Ubangiji, ina rokonka, ka aike ta hannun wanda za ka aike.” (Fit. 4:10-13) Yaya Jehobah ya aikata?

(Fitowa 4:11, 12) Yahweh kuwa ya ce masa, “Wa ya yi bakin dan Adam? Wa yake yin bebe, ko kurma, ko mai gani, ko makaho? Ba ni Yahweh ba ne? ¹² Yanzu fa sai ka tafi, ni kuwa zan bi da bakinka, in kuma koya maka abin da za ka fada.”

w14 4/15 9 sakin layi na 5-6

Kana “Ganin Wanda Ba Shi Ganuwa” Kuwa?

5 Kafin Musa ya koma Masar, Jehobah ya koya masa wani darasi mai muhimmani. Daga baya, Musa ya rubuta wannan darasin a littafin Ayuba cewa: “Tsoron Ubangiji, shi ne hikima, rabuwa da mugunta kuma shi ne fahimi.” (Ayu. 28:28) Jehobah ya taimaka wa Musa ya ga bambancin da ke tsakanin ‘yan Adam da kuma shi Allah Madau-kaki don hakan ya sa Musa ya kasance da tsoron Ubangiji da kuma hikima. Ya tambayi Musa cewa: “Wanene ya yi bakin mutum? Wanene kuwa ya yi bebe, ko kurma, ko mai-gani, ko makaho? ba ni Ubangiji ba ne?”—Fit. 4:11.

6 Wane darasi ne Musa ya koya? Bai kamata ya ji tsoro ba domin Jehobah ne ya aike shi, kuma zai iya ba shi iko ya idar da sakon Allah ga Fir’aura. Wannan ba shi ne karo na farko da bayin Allah suka fada cikin hadzari a kasar Masar ba. Watakiila Musa ya tuna da yadda Jehobah ya kare Ibrahim da Yusufu da kuma shi a zamanin su Fir’aura da suka gabaci wannan. Saboda haka, Fir’aura ba zai iya ja da Jehobah ba. (Far. 12:17-19; 41:14, 39-41; Fit. 1:22-2:10) Musa ya ba da gaskiya ga “Wanda ba shi ganuwa,” saboda haka ya bayyana a gabani Fir’aura kuma ya sanar da shi dukan abubuwan da Jehobah ya umurta.

(Fitowa 4:14, 15) Sai fushin Yahweh ya kunna a kan Musa saboda wannan magana, ya ce, “To, shi ke nan, Haruna dan’uwanka mutumin

Lawi fa? Na sani ya iya magana da kyau. Ga shi nan yana fitowa yana zuwa domin ya sadu da kai. Sa'ad da ya gan ka zuciyarsa za ta cika da murna.¹⁵ Kai za ka yi magana da shi, ka sa magana a bakinsa. Zan kuwa kasance tare da kai da shi in bi da bakunanku, zan kuwa koya muku abin da za ku yi.

w10 10/15 14

Hujjoji Yaya Jehobah Yake Daukansu?

Jehobah bai gaya wa Musa kada ya yi wannan aikin ba. Amma, Jehobah ya nadia Haruna ya taimaka wa Musa wajen yin wannan aikin. (Fit. 4: 14-17) Bugu da kari, a shekaru na gaba, Jehobah ya taimaki Musa kuma ya yi masa tanadin duk abin da yake bukata don ya yi nasara wajen cika aikin da Allah ya ba shi. A yau, za ka kasance da tabbaci cewa Jehobah zai sa 'yan'uwa masu bi da suka manyanta su taimaka maka ka cika hidimarka. Fiye da kome, Kalmar Allah ta tabbatar mana cewa Jehobah zai sa mu cancelli yin aikin da ya umurce mu mu yi.—2 Kor. 3:5; ka duba akwatin nan "Shekaru da na Fi Farin Ciki a Rayuwa."

Neman Abubuwa Masu Tamani

(Fitowa 4:24-26) Ya zama kuwa sa'ad da Musa da iyalinsa suna kan tafiya zuwa Masar, sai Yahweh ya gamu da shi ya nema ya kashe shi a inda suka yi zango.²⁵ Amma Ziffora matarsa ta dauki dutsen yanka mai ci ta yanke fatar azzakarin danta da shi, ta taba gabban Musa da fatar azzakarin ta ce, "Hakika, ta wurin wannan Zub da jini, an tabbatar da dangantakarmu."²⁶ Yahweh kuwa ya kyale shi. Sai ta ce, "Kai angon da aka tabbatar da dangantakarsa ta kaciya ne."

w04-E 3/15 28 sakin layi na 4

Amsoshin Tambayoyin Masu Karatu

Ziffora ta ce, "kai angon da aka tabbatar da dangantakarsa ta kaciya ne." Me hakan ya nuna mana game da ita? Yadda Ziffora ta amince da

yin kaciya, ya nuna cewa ta amince ta kulla dangantaka da Jehobah. Dokar alkawari da Jehobah ya yi da Isra'ilawa daga haya, ya nuna cewa a dangantakar, Jehobah yana kamar maigida, wadanda ya yi alkawarin da su kuma suna kamar mata. (Irmiya 31:32) Saboda haka, Ziffora ta kira Jehobah (ta wurin mala'ikan da ke wakiltarsa) "angon da aka tabbatar da dangantakarsa ta kaciya" don ta nuna cewa ta amince ta yi duk wani abin da yarjejeniyar kaciya ta kunsa. Kamar dai a yarjejeniyar, Ziffora ta dauki matsayin mata, Jehobah kuma yana matsayin miji. Ko da yaya ne, wannan matakai mai kyau da ta dauka ya ceci ran danta.

(Fitowa 5:2) Fir'auna ya ce, "Wane ne wannan Yahweh da zan yi masa biyayya har in bar jama'ar Isra'ilila su tafi? Ai! Ni ban san wannan Yahweh ba, ba zan bar jama'ar Isra'ilila su tafi ba."

it-2-E 12 sakin layi na 5

Jehobah

Saboda haka, 'sanin,' Jehobah ya wuce sanin sunansa ko kuma jin labarinsa. Ko da yake Nabal ya san sunan Dauda, amma ya ce, "Wane ne Dawuda?" wato "A bakin me yake?" (1Sam 25:9-11; ka kuma karanta 2Sam 8:13.) Haka ma Fir'auna ya ce wa Musa: "Wane ne wannan Yahweh da zan yi masa biyayya har in bar jama'ar Isra'ilila su tafi?" (Fit 5:1, 2) Ta wadannan kalmomin, Fir'auna yana cewa bai san Jehobah a matsayin Allah na gaskiya ko wanda yake da wani iko a kan Masarawa da harkokinsu ba. Kuma ba zai iya tilasta ma Fir'auna ya yi nufinsa kamar yadda Musa da Haruna suka fada ba. Amma yanzu, Fir'auna da mutanen Masar da ma Isra'ilawa za su san wane ne Jehobah da kuma manufar sunansa. Kamar yadda Jehobah ya gaya ma Musa, hakan zai sa ya cim ma nufinsa ga Isra'ilawa, wato ya cece su, ya ba su kasar alkawari. Ta hakan ne zai cika alkawarin da ya yi wa kakaninsu. Kamar yadda Allah ya fada, "Za ku sani cewa ni ne Yahweh Al-lahnku."—Fit 6:4-8.